

АНТРОПОЛОГІЧНА КАТАСТРОФА ТА ФОРМУВАННЯ ТЕХНО-ЛЮДИНИ

Городиська О.М.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Антропологічна криза, яку доцільно позначати вже як катастрофу, була повною мірою започаткована самою людиною через руйнацію традиційних уявлень про себе, через протиставлення її усьому світу як повноцінної, самодостатньої істоти, позбавленої потреби у наявності певних орієнтирів поза межами самої людини.

Сучасна людина починається з формування людини-суб'єкта, з епохи Модерну. Формальним завершенням цього процесу є Cogito Декарта, коли, з одного боку, людина постає як двоїста істота, одночасно власник розуму та тілесності, а з іншого, – раціональність людини перетворюється на єдине джерело існування будь-чого, включно із Богом. Отже будь-яка трансценденція виводиться із мислення. Такою є людина Модерну – осередком світобудови, і це саме по собі обґрунтовується логічним шляхом. При цьому необхідно підкреслити, що така егоцентрична позиція автоматично поширюється на усіх індивідів – носіїв свідомості, мислення, й ця ідея фактично перетворюється на своєрідний варіант релігії, яка затверджується й культивується, особливо за часів доби Просвітництва. Можна сміливо говорити про певний варіант масового гіпнозу, який вкоренив непохитну впевненість у власній розумності, всемогутності та безпомилковості.

Проте час Модерну минув, і Постмодерна епоха висловила широке розчарування у самостійному та бездоганному суб'єкті. Якщо у першій половині ХХ ст. антропологічна криза втілилася у феномені «масової людини», коли остаточно помер замкнений на собі картезіанський суб'єкт, то подальше поглиблення кризи призвело остаточно до нівелювання сутнісних потреб людини, звівши їх до простого задоволення тілесних забаганок людини, а отже тілесне перемагає мисляче. Це виразно постало як тенденції трансгуманістичні, коли інформаційні технології та генна інженерія продукують нову техно-людину – абсолютного гедоніста, з природи якого виключено страждання та обмеження, оскільки його метою є подальше розширення технічних можливостей задля досягнення ще більшої насолоди та задоволення все більш примхливих бажань. Безумовно, прибічники трансгуманізму розглядають людину як проміжну ступінь розвитку, яку заступить «постлюдина», яка, у свою чергу, зможе керувати своїми інтелектуальними, психічними та вольовими якостями й стане подібною до божества. Але наразі ми бачимо, що «технізація» природи людини призвела лише до забуття власне людського в ній, до перемоги тілесного над розумним, до підкорення свідомості та волі аж до нейрофізіологічного програмування, до руйнації світоглядних засад, які, з одного боку, культивують універсальність та пластичність, а з іншого, позбавляють індивіда будь-яких моральних орієнтирів, перетворюючи її на механізм.